

Vem vill du ge årets Hembygdsstipendium?

Sedan 1999 delar Gillets årsmöte ut ett hembygdsstipendium på för närvarande 6000 kronor. Mottagare är en eller flera personer eller en juridisk person – förening, byalag eller liknande. Stipendiaten ska enligt statuterna ”gjort en för hembygden värdefull insats”.

Det finns en stor spännvidd bland de drygt 20 stipendiater som hittills fått utmärkelsen – pengarna och äran. Där finns enskilda kulturutövare som fjolårets astrofotograf Göran Strand, författaren Elin Olofsson, skulptören Folke Fjällström, ordboks författaren m.m. Bo Oscarsson och musikern Bengt-Erik Norlén.

Bland hembygdsföreningar och personer inom den rörelsen kan nämnas Örjan Bertilsson, Knut Folkesson, Åke Stierna samt Tångeråsens byalag, Hovermo gårds- och industrimuseum, Locknekratern och Mus-Olles museum.

Lite mer ”udda” stipendiater kan tyckas men de har föreslagits och årsmötet har röstat fram dem –

Kaxås-revyn och ÖFK med tillägget ”för deras användning av kultur” i fotbollsverksamhet.

Detta är några som hittills fått Gillets hembygdsstipendium. På årsmötet den 12 mars utses 2023 års mottagare. Låt er inspireras av den bredd ni ser och utgå från statuternas ”värdefulla insatser för hembygden” när ni spanar efter förtjänta kandidater i er gamla hembygd eller från någon annanstans i länet/republiken. Skicka in era förslag med motivering till styrelsen senast den 1 mars. Enklast och helst med mail till info@jhgille.se eller per post till J-H Gille, c/o Mats O Karlsson, Eriksgatan 12, 74949 Enköping.

Alla inkomna förslag med motiveringar redovisas vid årsmötet där förslagsställare eller annan får plädera för något förslag. Omröstning sker av de på årsmötet närvarande medlemmarna och den pågår till dess något förslag fått mer än hälften av avgivna röster. Inkomna förslag som inte vinner årets omröstning kvarstår ytterligare ett år för att delta i nästa års omröstning. Välkommen med era förslag!

N' Mats O

Inlandsbanan begynte i Jämtland!

Vid årsmötet den 12 mars kommer VD **Otto Nilsson** att berätta och informera om Inlandsbanan.

De flesta känner nog till att den går från Kristinehamn i söder till Gällivare i norr. Men den första länken gick mellan Östersund och Ulriksfors i Strömsund och 1911 beslöts om fortsättning vidare till Vilhelmina. Staten köpte sedan in de enskilda järnvägarna på sträckorna Orsa-Sveg (Orsa-Härjedalens Järnväg, 1909) och Orsa-Kristinehamn (1916-1918).

Inlandsbanan stod helt klar 1937. Kostnaderna för inlandsbanebygget uppgick till 136 miljoner kronor, varav 26 miljoner gick till inköpet av de privata järnvägarna.

Ulriksfors station ca 1910

Det är vi som styr och ställer i Gillet:

Ordförande Mats O Karlsson (070 517 60 16), matsokarlsson43@gmail.com **Sekreterare** Stefan Halvarsson (018-46 80 65), stefanhalvarsson4@gmail.com, **Kassaförvaltare** Bosse Häll (073 074 58 57), bosse.hall@telia.com **Bibliotekarie** Stellan Karlsson (076 309 39 36), stellan.karlsson@tele2.se
Redaktör och hemsidaansvarig Jan Enger (070 113 48 32), jan@enger.se **Gillevärd** Rut Helmersson (070 845 13 44), ruthelmersson44@gmail.com
 Hemsida: www.jhgille.se e-post: info@jhgille.se Plusgiro: 39 30 09-6 Swish: 123 094 13 02

Verksamhetsberättelse för år 2022

Styrelsen förnyades till halva sitt antal vid årsmötet 2022 och har bestått av Mats O Karlsson, ny ordförande, Stefan Halvarsson, sekreterare och vice ordförande, Bosse Häll, ny kassaförvaltare, Jan Enger, redaktör, Stellan Karlsson, bibliotekarie och Rut Helmersson, ny gillesvärdinna. Styrelsen har sammanträtt fyra gånger utöver sitt konstituerande möte.

Revisorer: Håkan Hardenborg och Jan Olof Paulsson med Björn Sundin som ersättare.

Valberedning: Evert Wallström och Karl-Evert Mosten har varit ordinarie.

Medlemmar: under året har 97 medlemmar betalat medlemsavgiften, fem nya medlemmar har tillkommit, sju har avlidit eller utträtt.

Verksamhet Gillets fyra sedvanliga medlemsmötena har kunnat genomföras detta år sedan den hindrande covidpandemin avklingat. Samtliga har varit förlagda till Pensionärernas hus på Storgatan 11 i Uppsala.

Årsmötet den 12 mars innehöll utöver sedvanliga årsmötesförhandlingar ett föredrag av Marie-Louise Latorre med rubriken "Berättelsen om farmor Emma". Hembygdsstipendiet på 6000 kr tilldelades genom årsmötets beslut astrofotografen Göran Strand, Östersund.

Vårsmötet den 20 maj innehöll utöver en härlig vårbuffé sång- och musikunderhållning av "Kvartetten Fyra vänner och en gitarr".

Surströmmingskalaset den 9 september gästades av årets hembygdsstipendiat Göran Strand som berättade och visade fantastiska, vackra bilder under rubriken "Ljusfenomen från Jämtland".

Vid **Förjulskaffet** den 3 december höll gillesmedlemmen docent Mats Rolén föredrag utifrån sin bok "Stavre en by i Jämtland".

Alla fyra mötena har haft en god anslutning av medlemmarna med 40 – 50 deltagare. Gillesvärdinnan Rut Helmersson har fått goda omdömen om den lekamliga spisen och styrelsen i sin helhet svarar under hennes ledning för de praktiska förberedelserna och efterarbetet.

Avisen har utkommit med fyra nummer, ett inför varje medlemsmöte. Distributionen sker digitalt utom för drygt 15 som skickas med post.

Biblioteket innehåller cirka 140 böcker och finns till utlåning vid varje medlemsmöte.

Hemsidan uppdateras fortlöpande av redaktören Jan Enger. I den finns även del av Gillets historia från grundandet 1946. Under året har styrelsen arbetat med frågan om Gillets arkiv som deponeras i Folkrorelsearkivet för Uppsala län i vilket Gillet är medlem.

Ekonomi. För utförlig information hänvisas till bilagan med kassaförvaltarens årsredovisning. Under året har ett eget swish-nummer anskaffats för att underlätta den ekonomiska hanteringen och Gillets konton i Handelsbanken har avslutats. Kassabehållningen vid årets slut är 85 736 kronor.

Styrelsen

Dagordning för J-H Gilles årsmöte 2023

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av protokollsjusterare
3. Fråga om kallelse skett enligt stadgarna
4. Styrelsens verksamhetsberättelse
5. Ekonomisk berättelse
6. Revisionsberättelse
7. Fråga om styrelsens ansvarsfrihet
8. Fråga om disposition av föreningens resultat

9. Årsavgift för 2023

10. Val av styrelseledamöter

11. Val av revisorer

12. Val av valberedning

13. Förslag från styrelsen
(verksamhetsplan)

14. Val av hembygdsstipendiat

Valberedningens förslag till styrelse och revisorer lämnas på årsmötet

Bokslut på sidan 4 (digitala Avisenversionen).

Verksamhetsplanering 2023

Datum	Aktivitet	Plats	Gäst
12 mars	Årsmöte	Storgatan 11	Otto Nilsson, VD Inlandsbanan
26 maj	Vårsammankomst	Storgatan 11	
15 september	Surströmmingsfest	Storgatan 11	
2 december	Förjulskaffe	Storgatan 11	

Förjulskaffet den 3 december 2022 – ”Stavre: en by i Jämtland”

Vem skulle ha gjort det istället? Med bl.a. dessa ord inledde inför 50-talet till Förjulskaffe församlade deltagare å Pensionisternas hus gillesmedlemmen Mats Rolén, av professionen historiker, sitt i rubriken angivna föredrag om Stavre. Den ofta förekommande frågan vore nämligen varför just han är den som har författat en drygt fyrahundrasidig bok om Stavre, under 2021 utgiven å Jengels Förlag AB i stan.

Svaret på frågan var nämligen, att ingen annan tidigare gjort någon sammanställande historik om byn, men eftersom han flyttade till Stavre 1957 och bodde där tills han 1972 kom till Upsala, samt fortsatt har haft nära kontakt med hembygden, begynte han redan 2010 överväga att åstadkomma denna historiska exposé, vilken sålunda tagit drygt tio år att fullfölja. Däremellan har han också, som den minnesgode erinrar sig, 2017 fått utgiven boken om grosshandlaren Erik Olof Sundin i Stavre (Jengels Förlag), om vilken han tidigare hållit föredrag å ett Gillets kalas.

Att Rolén är gediget historisk kunnig märks av bokens om Stavre innehåll, vari en stor del ägnas åt byns allmänhistoriska förutsättningar från medeltid till 2000-talet. Övriga kapitel avhandlar bl.a. böndernas Stavre från 1700-talet och framåt, indelta soldater, skogsbolagens verksamhet, kommunikationer och transporter, telegraf, telefon och elektricitet, handelsfärder, handelsbodas och hantverk, skolan, folkrörelser och föreningsliv, Sundingården och byns moderna bebyggelse; till dels kompletterat med diverse tabeller och statistik.

För allt detta gick det givetvis inte att i detalj redogöra vid Förjulskaffet, men valde han att till elektriska ljusbilder presentera några smakbitar, enligt följande.

Folkmängden i byn har varierat kraftigt, så från 28 personer 1772 till 416 år 1920 och 144 år 2021. Livaktigaste epoken var från 1880-talet, då Skönviks AB byggde en ångsåg i byn, och kunde därmed fram till 1920-talet, när sågen lades ned, periodvis 40-50 man beredas arbete. Även därefter var dock Skönviks AB/SCA en stor arbetsgivare, med timmerhuggning, kolning och inte minst flottning. Gimån var nämligen en viktig flottningssled, så länge timmer vidarebefordrades på detta sätt.

Skogens betydelse för bygden kan också noteras på så sätt att 1950-1968 SCA drev en skogsskola i byn. Därutöver har, i relativt modern tid, från 1950-talet fram till första decenniet av 2000-talet, Stavre varit välkänt för sina jordgubbsodlingar, av märket ”Stavregubben”.

Stavres läge vid Revsundssjön har länge varit gynnsamt ur kommunikationssynpunkt, historiskt som en del av tvärförbindelsen från kusten vid Bottenhavet, via centrala Jämtland och västerut mot Nidaros eller Trondheim. Här gick en pilgrimsled, här tillkom riksvägen 14 (sedermera E75 och E14), och här framdrogs järnvägen 1878. Men även vattenvägen haft sin givna betydelse, från 1745 till 1881 som del av leden avseende transport av koppar från Huså bruk i Kalls socken via Offne i Mattmars socken, Storsjön och Revsundssjön ned till kusten vid Bottenhavet (och undervägs förstås med diverse omlastningar på land).

Dessutom har ångbåtar med passagerartrafik befarat Revsundssjön, så framför allt på 1870-talet. En av dem var Thomée, sedermera, som bekant, ett nutida skepp å Storsjön, med hemmahamn i stan. Med henne konkurrerade ångaren Alma, vilken kom att bli timmerbogserare, efter flottningssäsongen 1957 drogs hon upp på land, hamnade omsider i Göteborg, hotades av skrotning, men återbördades på 1990-talet till Stavre, där hon 1993 efter omfattande renovering ånyo kunde sjösättas. Numera går hon sommartid åter i passagerartrafik, och drivs av Ångbåtsföreningen Alma af Stafre. – Om Almas äventyr finns åtskilligt att ytterligare förtälja, och Rolén är inte främmande för att framdeles i någon form utförligare skildra dessa.

Annat av intresse, rörande Stavre, är exempelvis det 1874 byggda kallbadhuset och ”Tuvlutan”, sist nämnda byns något lutande fotbollsplan fram till 1961; här spelade byns fotbollslag, för övrigt som högst i division 5 södra Jämtland, i dåvarande seriesystemet. Inte minst notabelt är också att midsommarfirandet i Stavre 1979 utsändes i radion, varvid den då något yngre Mats Rolén fick tre minuter på sig att via detta medium sammanfatta Stavre bys historia. – Rolén avtackades för sin superba framställning med en ask prima choklad. Därutöver förevar sedvanlig spis, med glögg, kaffe, saffransbröd, pepparkaka, och av gillevärdinnan Rut Helmersson bakad utsökt sockerkaka.

Stefan Halvarsson

JÄMTLANDS-HÄRJEDALENS GILLE UPPSALA

Bokslut för 2022

(kronavrundade belopp)

RESULTATRÄKNING	2022	2021	BALANSRÄKNING	221231	211231
Intäkter			Tillgångar		
Medlemsavgifter	9700	500	Kassa	2558	1457
Sammankomster	32027	10100	Plusgiro	25903	11401
Försäljning Sångboka	50	0	SHB Affärskonto	0	15250
Ränta	80	0	Nordea Sparkonto	57276	57195
SUMMA	41857	10600	Sångböcker	0	2035
			SUMMA	85737	87338

Kostnader		
Stipendium	8459	0
Sammankomster	26236	9890
Övriga kostnader	6728	5451
SUMMA	41423	15341
RESULTAT	434	-4741

Tidigare bokslut har redovisat tillgångar i form av "Sångboka", senast med 2 035 SEK. Dessutom har Gillet tillgångar bl.a. i form av ett bibliotek om ca 140 böcker, bordsflaggor, inköpta men osålda snapsar/öl m.m. Dessa tillgångar har inte redovisats i balansräkningen. Styrelsen har beslutat att i balansräkningen fortsättningsvis endast redovisa kontanta medel och banktillgångar.

Kallelse till årsmöte

söndag 12 mars 2023

kl 16.00 i Pensionärernas Hus, Storgatan 11

Efter årsmötet informerar

VD Otto Nilsson:

Vad händer på Inlandsbanan?

Vi bjuds på viltbuffé (vegetariskt alternativ finns) vin, öl eller alkoholfritt, kaffe och kaka till en en kostnad av 195 kr/person.

**Anmälan senast 5 mars till Rut Helmersson gillevard@jhgille.se
eller tel. 070 845 13 44**

*Betala gärna i förväg till vårt plusgiro 39 30 09-6 eller swish 123 094 13 02.
Ange om du vill ha vegetariskt alternativ.*